

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.
Szerkesztői szállás:
belső-szénputca 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 23. sz.) és Haasensteint és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsplatz Nr. 60).
Nyilvántartási cikkeik sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimrendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten aug. 3-án esti 8 ó. 30 p.
Érkezett Kolozsvárra aug. 3-án esti 10 ó. 45 p.

A képviselőházban előterjesztett a horvát magyar országos küldöttség munkálata. A védrendszer fölötti általános vitában Deák Ferencz rendkívüli tetesés között hosszasan beszélt. Holnap megkezdetik a részletes vita és valószínűleg befejeztetik.

Kolozsvár, aug. 3. 1868.

A bolgár kalandorok betérése török területre, aligha nem szolgáltát üdvös leckét a moldva-oláh kormány számára. Megállapított ténynek tekinthető az, hogy Oroszország szítja a tüzet s Bratiano kormánya megfoghatatlan könnyelműséggel nézte el, sőt elősegíté a török terület megsértésére irányult merényletet. A párisi „Presse” tudni akarja, hogy a porta már is jegyzéket intézett Bukarestbe s abban a Bolgárországnak kitört nyugtalanságok esetleges következményeiért a moldva-oláh kormányt teszi felelőssé. A török kormány még nem terjeszté az európai hatalmak elé a felkelő bandák szervezésére vonatkozó adatokat, s a „Moniteur” mégis siet hangsúlyozni azt, hogy „a nagyhatalmak éber figyelemmel kísérik az Al-Duna mellett történeteket, s jó egyetértésük legjobb biztosíték azon tartományok békéjére nézve.” De a porosz kormány is megalkotta az orosz üzelmeket, melyek Keleten kiszámíthatatlan következményű bonyodalmak kuforrásaiá válhatnak; a porosz kormány azt veszi zokon az orosz kormánytól, hogy a balti tenger mellett lakó németeket is a tegeyek sorára igyekeztek juttatni, s e miatt erélyes fellépésre készülnek Berlinben.

A „Debate” biztos forrásból hallja, hogy Beust külügyér panaszt emelt Szt.-Pétervárott a miatt, hogy orosz részről szitják a mozgalmat Csehországban; a nevezett lap már is szünni látja Csehországban; a nevezett lap már is szünni látja a felszólítás után az orosz propagandát Csehországban, bár valószínű, hogy az orosz kéz legfőbb óvatossággal működik.

Lehet, hogy a bécsi német lövész-ünnepély is reklameokra szolgáltát alkalmat, mert az oda gyűlt 20,000 német lövész hatalmas toasztozatok mondott a „német egységre”; ily irányú beszédekben sem volt hiány, sőt az osztrák császárt, mint „német császárt” éltették; e felett a dél-németek és osztrák németek Kuranda elnökelete alatt tartott meetingje abban állapodott meg, hogy aug. 2-ra négyülles hívassék egybe annak kijelentése végett, hogy „Ausztriának Németországból való kizárása sajnálatos, Németország egyesítése az annexiók után elvetendő, mert ennek a szabadság és a népek szabad önelhatározása alapján kell megtörténni.” Berlinben mind ezekhez rosz arcot csinálhatnak a junkerek, de valószínűleg a poharazás és lövöldözés által előidézett lelkesülést komolyan beszámítani alig fogja a porosz diplomácia.

Hamarjában diplomatiai jegyzék nem okozott oly nagy lármát, mint az általunk is érintett Usedom-féle, mely 1866-ban „Ausztria szívét” állította fel ezéltáblául a porosz-olasz szövetség elébe. Lamarmora a jegyzék közreadása által nagy szolgálatot tett III. Napoleonnak. A „Liberté” óra inti Franciaországot, részen legyen, egymond, mert ime mire képes Poroszország a maga érdekeinek keresztülvitelében. Különbön fiórenczi hírek szerint ama famosus porosz haditerv már Usedom jegyzékének átadása — tehát 1866 jun. 17. előtt közöltetett az olasz kormánnyal; ezt Cialdini fogná egy röpiratban bebizonyítani, s ugy látszik, csak a olasz flotta nem is sejtett kudarcra tette lehetlenné a valóítás megkísérlését. E szerint Olaszország is kész lett volna a háborút a végletekig folytatni, van tehát némi igaz Girardinak, midőn arra figyelmeztet, hogy egykor Poroszország Triest megszerzéseért Olaszországnak ígérheti Rómát, mint tavé 1866-ban Velenecét illetőleg.

Ily földéritek arra utalnak, hogy ideje a honvéderőt szervezni s nagy mérvben gyarapítani.

Az új honvédelmi rendszer.

II.

(S.) Magyar közjogi szempontból vizsgálva az előterjesztett honvédelmi törvényt ismét két körülményt kell tekintetbe vennünk: minő és mekkora befolyás volt biztosítva 48 előtt törvényeinkben a hazai törvényhozásnak a hadsereg ügyeire? és minő és mekkora befolyást gyakoroltak arra a magyar kormányközegek?

Való igaz, hogy meg volt írva törvényeinkben, hogy a magyar ezredeknél magyar tiszték alkalmaztassanak, a magyarországi várak magyar őrséggel láttassanak el, idegen katonaság az országban ne legyen, a magyar katonaság külföldre ne vitethessék; de vajmi másként volt mindez a valóságban.

Hazánkfiak, kivált ha azok maradtak, nemzetünkkel együtt éreztek, a századosságon felül ritkán vihették; a magyar ezredek helyett idegenek táboroztak a hazában, helyőrségeinkben és várainkban.

A magyar országgyűlés néhányszor tetteleg gyakorolta az ujoncz megajánlási jogot, s ez alkalommal a szolgálati időt is meghatározta ugyan; de ezentúl mitem kérdeztek tőle, s ha mégis határozott, panaszkodott: meg nem hallgatták, határozatait végre nem hajtották.

A magyar kormányközegeknek pedig éppen semmi befolyásuk sem volt egyetlen hadnagy kinevezésére, egyetlen káplár aljának elhelyezésére, élemezésére sem, — annál kevésbé annak igazgatására.

Az 1848-ki törvények az ország ebbeli százados sérelmeit orvoslandók, felállították a „honvédelmi miniszteriumot,” de ennek, valamint az országgyűlésnek hatáskörét tüzetesen nem formulázták.

Az 1848-ki legelső vívmányok, e szerint, a neuzetire és országra nézve sérelmes azelőtti állapotot csak részben szüntették meg; az a mivé a honvédelmi miniszterium és honvéd-hadsereg 1848 folytán utóbb fejlődött, csak a szükségessé vált önvédelem önként érhető műve volt.

Ha tehát mindazt a mit 1848 adott, avagy jobban mondva — valljuk be az igazat — a mit magunknak akkor magunk vetünk, de meg nem tarthattunk, most egyszerre, egy csapással el nem érhetjük, — ne fogadnók el azt, a mi az 1848 előtti állapothoz képest mindenestire nagy haladás, amannál minden tekintetben sokkal több és jobb?

Nem nagy szolgálatot tennék azzal hazánkunk; gyakorlati politikusoknak pedig semmi esetre sem bizonyulnánk.

Mert kétségtelen, hogy az, mit a jelen törvényjavaslat ajánl, tágitja, szélesíti törvényhozásunk hatáskörét az ujonczmegajánlás ősi joga s általában a véradó, a hadsereg ügye minden ága körül.

E felett a hadsereg egy tetemes fontos részét közvetlen a magyar kormány igazgatása alá helyezi; tért nyit a hazafiak alkalmazására és előmenetelük eszközésére; a magyar lobogót, vezényszót jogaiba visszahelyezi, s a mi legtöbb, megnyitja az utat arra, hogy Magyarország hadseregében a hazafias nemzeti és alkotmányos szellem meghonosulhasson.

Hogy Perczel szavaival éljünk: az 1848-diki 10 — illetőleg 12 honvéd-zászlóalj helyett 82 zászlóalj és 32 lovas-századot ad. Megengedjük, hogy e törvényjavaslat nem foglalja ugyan magában mindazt, a mit a nemzet, mint teljesen kielégítőt, mint legjobbat óhaj, de hogy aránylag mégis jó, jobb, mint volt s a nemzet sok szükségét kielégíti, sőt, hogy idővel a legjobbig fejleszhető: azt bizton merjük állítani.

Különösen mi erdélyrészek tekinthetjük azt haladásnak, nyereségnek, kiknek volt alkalmunk 1848 előtt eléggé szomoruan tapasztalni: hogy még kiválóan hazai ezredeinket, a székely határőröket is fekete-sárga zászlók alatt idegen tiszték, idegen nyelven vezényelték.

Mi, kikre nézve a lipóti hitlevélben, mely egyébiránt abban az időben alkotmányunk egyedüli védpaizsa volt, nyomatékosan volt megírva, hogy: militiae autem generalem germanum praeficiemus!

Reméljük tehát hazánk nagy nevű tábornokával: Klapka Györggyel: hogy a birodalom két fele közti bizalom mielőbb teljesen helyreálland és megszilárduland, annyira, hogy még a kitűzött 10 évi határidő letelte előtt lehetővé leend Magyarhon hadseregét teljesen hazaiá, tetőtől talpig nemzetivé fejleszteni.

Pest, augusztus 1. 1868.

(y. z. u.) Nagy melegek járnak! — Izzadunk, nemcsak a szabadban, hol már egy-két órával napfelkelte után 23 fokot mutat a légmérő, délfeléd pedig még többet, hanem az országgyűlési teremben is, hol most a védrendszerre vonatkozó törvényjavaslat — tudvalevőleg — már tegnapelőtt óta tárgyalatik. Az „Országgyűlés” róvat alatt terjedelmesebben ismerteti ön szerkesztő úr az üléseket, melyek leírásába én tehát ez úttal nem bocsátkozom; azért is: mert ezt csak a kitűnőbb beszédek róvására tehetném, miután azokat a nekem szánt tér szük volta miatt csupán dióhéjba szorítva közölhetném.

Azzal kezdtem leveletem, hogy nagy melegek járnak; ennek tulajdonítható kétségkívül, mikép a három napi élénk viták után ma már lankadni kezdett a képviselők türelme, és midőn Zsarnay Imre szólt, itt-ott hallhatók voltak a „szavazzunk!” kiáltások, melyeknek azonban ez alkalommal még nem lön eredményök.

Nem titok, miszerint az illető pártok a munka nagyját mindig saját tanácskozásaikban végzik, ott hányják vetik meg tüzelen a dolgot, és állapodnak meg arra nézve: mily állást foglaljanak el a szönyegre kerülendő törvényjavaslat irányában, és így nemcsak a kiinduló pontok ismereteseik mielőtt a nyilvános tárgyalás megtörtént, hanem ez utóbbi eredményök is előre tudható, miután minden párt számbaveszi a szavazatokat, melyekkel a döntő pillanatban rendelkezhetik és rendelkezni fog; — ennek következtében már most is csaknem pozitívítással lehet tudni, hogy a szönyegen levő törvényjavaslat, mert azt a többség, tudniillik a Deák-párt magáévé tette, a képviselőház által el lesz fogadva, — azonban a mi országgyűlési többségünk egyik leglovagiasabb jellemvonása: nem erőszakolni semmit, meghallgatni az ellenvéleményt, sőt azt adandó esetekben utítilású.

Ennélfogva — ha csak minden oldalról nem mutatkozik vágy a vita berekesztésére — egy két napot még igénybe fog vehetni az általános tárgyalás, mire majd a dolog sora szerint a részletes következik.

Deák eddig még nem beszélt, hanem azért szorgalmasan jelen van az üléseken. Az ő szokása sokáig hallgatni, és türelemmel meghallgatni az ellentábor érveléseit, s midőn ezek már kimerítettek, csak akkor esendül meg hangja, — csupán akkor dönti le hatalmas logikájával az okoskodásokat, melyek pártjának elvei ellen intézvék.

Kétségkívül fog a védrendszerre vonatkozó törvényjavaslatához is szólni, és ez leend a jel a vita megszüntetésére, mert beszédére rendszeren mindig a szavazás következik.

A Beniczky-ügyben, valamint a Csernátonyhoz intézett fenyegető levél folytán erélyesen foglalkoznak hatóságaink a szigorú nyomozással, a mely — mi a pozitív eredményt illeti — eddig a szappaaburokból fújt golyócskához hasonlít, azaz majd növekszik, majd apad a remény, hogy a mystikus eset földéritek, miig végre ismét egészen elenyészik. Az indiciumok, melyekből talán lehet némi következtetéseket vonni, megvannak, de a vizsgálat pozitív sikere mindéddig hiányzik.

A „Magyar Ujság” szerkesztője Simonyi Ernő, és szerkesztőségének személyzete között vizsaly ütött ki egy a lapban megjelent cikknek Simonyi által történt desavonálása miatt, minek következtében a szerkesztő valószínűleg visszalépend, s helyébe a hazavárt Szilágyi Virgil, vagy a hazakészülő Irányi Dániel fog lépni.

Tompá Mihály koszorús költőnk halálának híre nagy levertséget szült föle irodalmi körökben. A szomorú hír valóságán ezuttal — fájdalom! — legkisebb okunk sincs kételkedni, miután hátrahagyott özvegye maga távirat elhunyt férje itteni barátaihoz.

A Maros már rövid időn gőzhajót fog látni. Az óbudai gyárban már készen áll az e célra külön épített és „Maros” nevet viselő gőzös, melyet e pillanatban bitoroznak.

Staifenberger Nándor kapitány nyolcz

nap mlva átveszi a hajót, előbb néhány útat teend azzal a Tiszán, s aztán a Marosra megy vele. Mindenestire ürvendetes ajdonság, főleg Erdélyre nézve.

„Qui bene distingvit, bene docet.”

(Feleletül Tatros Gábor urnak a „Magyar Polgár” jul. 26-iki 88-dik számában megjelent és Udvarhelyszékről keltezett cikkére.)

I.

Udvarhelyszék, jul. 31-én, 1868. — A „Magyar Polgár” idézett számában Tatros Gábor úrtól egy cikk jelent meg — író állítása szerint — az udvarhelyszéki demagogiáról. Gondolom, hogy Tatros Gábor úr csak ugy futtában utazott keresztül Udvarhelyszéken, vagy talán álnév alatt írt, mert Tatros Gábor nevű íróféle embert Udvarhelyszéken nem ismerünk. Nő hanem a dolognak ezt az oldalát nem feszegetjük, mert maga e sorok írója is, mikor az ellenkezőre nincs szükség, az anonymitas barátja, s nem azt szereti kérdezni, ki írt valamit, hanem hogy mit írt? Elég hozzá, hogy a kérdéses cikket — bárki írta legyen is azt — a közügy és a szent igazság érdekében felelet nélkül nem hagyhatjuk.

Cikkéző így kezdi: „Udvarhelyszéki demagogia. Demagogia, democrata búrben és baloldali czímen.

A democratiát nem népuralomnak, hanem a miveletlen népréteg uralmának értelmezik. Elvök: le az értelmesekekkel, uralkodjanak a kevésbé értelmesek, hisz eleget uralkodtak am azok. Ezen elvet képviselő lobogó a harisnya s a lelkesítő érzelmele a nadrágyűlölet.

Vezére méltó a főelvhez, mindig a felkelő napot dícsőíti és szolgálja azért, hogy a lemenőt gyalázhassa. Ily emberek — s ily elvekkel akarják képviselni a baloldalt! Nekünk, mint balközépeknek, a solidaritást vissza kell utasítanunk. Fegyvereink hegyét nemcsak a kormánypárt, hanem az említett állapostolok ellen is kell fordítanunk.”

Továbbá az 5 dik békezdés után így folytatja: — Demagogianak a democratiát ugy magyarázzák, hogy a nyers tömeg segélyével (Tatros úr szerént tehát Udvarhelyszék bizottmányi tagjainak nagyobb része nyers tömeg! Köszönjük a complimentet! Feleletirő.) s a magasabb képzettségűek kizártával minden állást a közmiveltésen alól állók kezébe kell játszani. Miért? Mert az uralkodás sora változott.”

Innen a harmadik békezdésben így szól: „Ugyan mit szólunk, mit gondolunk, mikor Erdély egyik értelmesebb és munkásabb eleme a székely nép, mely ezen előnyeirt (talán előnyeirt?) a democratiát helyesen fölfogni és vérvé átváltoztatni volna hivatva, silyed a demagogia szennyes iszapjába?”

S aláhuzott tételével s azon fennebbi állításával is „s a lelkesítő érzelmele a nadrágyűlölet” ellenkezőleg s mintegy captatio benevolentiae gyanánt rögtön utána kezdi: „Nem hibető nadrágyűlölet a székelyföldön, hol soha jobbátság nem volt, (?) hol minden székely némes volt?! (Szép historiai ösmeret a székelyföldről! F. I.) stb. stb. Ellenkezőleg mondom, mert ha ezikkirő állítása szerént Erdély egyik legértelmesebb eleme — legalább Udvarhelyszéken — a demagogia szennyes iszapjába van silyedve s ennek a demagogianak lelkesítő érzelmele a nadrágyűlölet: akkor már a nadrágyűlöletnek logikailag meg kell lenni, meg, mert lelkesedést lelkesítő érzelmele, vagy hogy értelmesen írjunk és beszéljünk: lelkesítő eszme avagy tárgy nélkül józan észszel nem képzelhetünk. Egyébiránt előre is sietünk az olvasók megnyugtatóására kijelenteni, hogy a Tatros úr szerénti lelkesítő érzelmele t. i. a nadrágyűlölet (sic!) — hála Istennek és a székely nép józan eszének, a vádolt székely teljességgel nincs meg.

Az egész cikk 16-dik békezdése pedig áll egy fájdalomson szánó és sajnálkozó felkiáltásból a jó székely nemzethez ilyenképen: „szegény székely nemzet hova jutottál!”

Végül inti ezikkirő ébredésre, megtérésre az — állítása szerént — elalattott, elámitott, józan eszéből kivett székely népet, és az ezt saját özöz céljaik érdekében vak eszközül rútol felhasználó demagog vezetőket.

Idő megy ki a kérdéses cikknek lényeg. Ez a cikk, mint az idézetekből is eléggé látszik, a legsúlyosabb vádakkal illeti Udvarhelyszék bizottmányi tagjainak — meggyőződés szerént — a nagyobb részit, de ezek a vádak — Ie-

tené a dicsőség! — valótlanok, s minthogy az író szándékos rossz akaratu rágalmozást — a míg az ellenkezőről meg nem győződünk — föltenni nem akarunk, föltennünk nem szabad: azt kell mondanunk, hogy ezek az udvarhelyszéki viszonyok teljes félreismerésén, vagy éppen ismeret-hiányán, és így másoktól kapott hamis és egyoldalú információkon alapszik.

A dolog története — egyszerűen és hiven sine ira et studio adva elé — ennyiből áll. Ide tova egy éve lesz már, hogy kezdett tömörülni Udvarhelyszéken egy párt, melynek főtörvényese oda irányul, hogy az 1848-dik év egyik legdicsőbb vívmánya a jogegyenlőség ne csak a papíron figuráljon, hanem az életbe, a valóságba is átmenjen minden tekintetben, hogy lehessen például tisztviselő és pedig ne csak a másod- és harmadrangú fokozatokban, hanem az elsőbrendű hivataloknál is mindenki osztály- és valláskülönbség nélkül, a kinek képessége és jelleme ahoz való, egyezővel a ki arra érdemes; oda irányul, hogy főleg a nepotismusként a közügy s a szerény, a tolatkodni és kunyorálni nem akaró érdem rovására történő pártáskodás elvégre valahára érjen véget, hogy ne legyen méltó oka az udvarhelyszéki tisztviselők láttára is egyik vagy másik szegény esküdtnök amaz eredeti, de nagyon is jellemző, keserűen humoros nyilatkozatra fakadnia, mely X. vármegyéből a Királyhágón túlról a múlt évi „Üstökös” valamelyik számában volt közölve ilyenképen: „De hiszen látom én azt, hogy a míg X. és Y. család ebből a megyéből nem csak itt, hanem leányágon is ki nem hal, nem lesz itt az ilyen magamfélé emberből szolgabíró soha.”

Mert hogy Udvarhelyszéken — mint sok más helyeken is — a tisztviselőknek a nepotismus, a széles atyafiság, sógorág meg komaság érdeke, nem pedig a valódi érdem szem előtt tartása volt még 1848 után is nagy mértékben az irányadó és akart lenni mind inkább, elannyira, hogy a volt kiváltságosok közül is a nemesebb és igazságosabb értelet egyének — a kiknek e sorok írója nem születésükért, éppen nem, hanem közhasznú érdemeikért üszinte tisztelője és becsülője — bizonyos tudomásom szerint megkezdettek volt botránkozni ebben a sértő és a közügy rovására eső eljárásban: azt csak az olyan ember tagadhatja, a ki elég arczával bír az esetet keserűnek, s a keserűt édesnek mondani. Állításunkat — a szükség esetében — példákkal is tudni fogjuk illusztrálni és bebizonyítani. Habemus homines et argumenta.

De menjünk tovább, ha már benne vagyunk. Hogy a demagogiával és nadrágyűlölettel s egyszerűen annak szításával — gyöngéden szólva: oly merészen és könnyelműen vádolt párt sem jőzen felfogását és itélő tehetőségét még eddig el nem vesztette, sem pedig osztály gyűlöletet — vagy hogy Tatros Gábor úr gyönyörűséges műszavával éljünk — nadrágyűlöletet eljárásaiban még eddig elé nem tanusított — s állhatatosan hisszük, hogy ezután sem fog tanusítani — azt eléggé bebizonyította az esküdtválasztások alkalmával is, mert minden osztályból és vallásfelekezetből választott esküdteket, a kiket arra leginkább érdemeiknek itélt — és pedig nem csak a vádolt párt, hanem általábanve az egész udvarhelyszéki józan közvélemény; már pedig édes Tatros úr „minden Demosthenesnél szebben beszél a tett”; s aztán — a választott esküdteknök nagyobb része még nadrágot is... visel, ha már csakugyan nadrág- és harisnyáról kell — provocatio folytán — beszélnünk; ámbar bizony-bizony mondom, hogy „vestis non facit monarchum”; s éppen azért nem illik, de nem is tanácsos — és ezt jól jegyezze meg Tatros úr — a világ előtt nevétségessé tenni akarni valamely néposztály tisztességes öltözetét.

És hogy ezt a nadrágyűlölet-féle primitív ideát még egy kicsit variáljuk: ugyan hogy is tehető fel nadrágyűlölet és annak szítása egy olyan párt részéről, a melynek egy nagyon tekintélyes része, pl. igen sok pap és másféle uri emberek is, közöttük első rendű birtokosok a volt kiváltságos osztályból nadrágot viselnek, és a melynek a Tatros úr célzása szerinti vezére is szintén nadrágos? Meglehet biz az, hogy egyik vagy más harisnyás székely egész a gyűlölségig neheztel egyik vagy másik nadrágos, vagy ha jobban tessék czimzetes urra, vagy is inkább annak eljárásaira, de nem a nadrágjára... s talán oka is van rá; de ebből, s ha még több ilyen példák volna, az is hebeburgya inductio utján az egész székben — Istennek hála — békésen együtt élő s egymásnak jó- és balsorsában szívesen résztvevő osztályok közötti veszedelmes gyűlölséget huzni ki s azt a világnak kürtölni csak olyan eljárás lenne, mint az egyszeri angol utazóé, a ki — állítólag — a magyarhoni pusztaikon utazván keresztl s ott a csárdákban egy helyt is, más helyt is betyárokkal és ugynevezett szegény legényekkel találkozáván, más becsületes emberekkel pedig nem igen: tudományos utleírásában a többek között azt jegyezte fel: hogy a magyar alföld román nagy obbára (?) betyárok és szegény legények laknak. — S hogy az efféle okoskodás és itélet helytelenségét annál szembeszökőbben kinttessük, még csak egy argumentumot hozok fel ad hominem, azaz hogy az udvarhelyszéki balközép párva alkalmazolag.

Ha akadna történetesen még a Tatros úr által eltaszított demagogokat (?) leszámítva is egy-két pár olyan önző demokrata az udvarhelyszéki balközép tagjai között (s ki áll jól róla, hogy nem fogna még akadni, ha egy részrehajlatlan purifikáló commissio vizsgálni kezdené) a kire bátran rá lehetne olvasni a költő im e szavait:

„Um das liebe Volk weinen,
Doch das Ihrige meinen“

a kik csak szájokon hordozzák a democratia szent nevét, de a szívök s talán még a felfogásuk is messze távol van ettől a felséges eszmétől: ugyan kérdem Tatros urat: igazságos dolog lenne-e azért, ha valamelyik jobboldali demokrata ilyenforma itéletet találha a balközépi democratia fejéhez sújtani: „a balközépi democratia Udvarhelyszéken mind meg annyi önző, értetlen és éretlen emberekből áll.” Lassan uram a testtel!

„Qui bene distingvit, bene docet.“

Nem nem, kedves Tatros úr, nincs, nem lehet nadrágyűlöletéről szó Udvarhelyszéken, a mit egyébiránt ön is, mint nem hihetőt teszen fel és nagyon méltán, csak az önérdékeit fenyegetve látó nepotismus cum appertinentiis akarná ezt elhíttetni a világgal — s legközelebről talán Tatros urral is — azért, hogy a méltatlanul vádolt pártot a közvélemény előtt befeketítsék, rájjeszenek s az alázatos vak engedelmesség régi kerékvágásába visszazökkentsék. Annál kevésbé van pedig ki nadrág — s azzal kapcsolatosan osztály gyűlöletnek szításáról szól, és a ki ezt tenni merészelné: azt a leghatározottabban itélné el és törekednék ártalmatlanná tenni minden jó érzésű s hazája békességét és boldogságát szíven hordozó ember mindenik osztályból, ha ugyan 48 után is osztályok-ról akarunk beszélni.

Pár szó a városi tisztviselők fizetéséről tárgyában.

Hogy valakitől munkát, szolgálatot, az azzal egybekötött fáradságot és idővesztést illő kártalanítása nélkül méltányosan követelni, jogosan megvárni lehessen, ugy hiszem, senki sem állítja, s az, ki semmi, vagy éppen nem illő jutalomért ajánlja fel munkáját, szolgálatát (egy, ritka, tehető s a mellett kipróbált egyéniséget kivéve), már előre is gyanuba esne, hogy vagy nem képes arra, mire ajánlkozik, vagy titkos s aligha tisztázott célból ajánlkozik. Beestletes munkát, szolgálatot tehát csak illő díj mellett lehet várni bárkitől is. A tisztviselő sem képez e részben kivételt. Mert ha volt is idő, midőn sok tisztviselő (habár sokszor csak színleg) nem díjért, hanem tisztességből szolgált, az akkor is csak kivétel volt, most azonban már azon boldog idők lejártak. A mai civilizált világban, melyben a mindennapi szükség annyira fokozódott s naponta fokozódik, kevés azon boldog ember, ki munkáját, fáradságát, idejét csupán nemeslelkűségből ingyen fordíthassa embertársai javára, s ne lenne kénytelen, szükségei fedezésére, annak díját megvenni. Ezekből egy társadalom szerves fennállására szükséges tisztviselői személyzet ki nem telik; kénytelen tehát a társadalom a szolgálattételre olyanok munkásságát is igénybe venni, kiknek munkájuk adja meg mindennapi kenyerüket; ezeket hát díjazni kell, és pedig a hely és időviszonyaihoz mérten, ha azt akarjuk, hogy a rájuk ruházott megbízásnak megfeleljenek.

Átlátta ezt ma már az egész haza értelmisége, s bármennyire is óhajtja a takarékoságot, tisztában van aziránt, hogy ma, midőn minden termény, ipar- és kézmű többszörösen magasabb árban fizetetik, tisztviselői sem szolgálhatnak többé az évtizedekkel ezelőtt kimért fizetésekért s mert nem kívánja a megállapodott társadalmi viszonyokat megzavarni, s így a tisztviselőt sem eddig elfoglalt társadalmi helyzetéből kimozdítani, kész annak munkadíját a változott idő- és viszonyokhoz mérni.

De átlátta ezt maga Kolozsvár városa közönsége is, s kifejezést adott e belátásának a városi képviselő testület által hozott azon határozatával, melylyel tisztviselői fizetésének a mostani árviszonyokhoz fölemelését elvben elhatározta, ez elv kivételre bizottmányt küldött ki, s az ezáltal készített javaslat egy részét már el is fogadta. Megfoghatatlan tehát, mi jöhetett közbe, hogy ez általánosan osztott elv kivételre oly hosszas vajadások után végtére is a képviselőtestület nagy része által — mint hírlik — de mit nem hihetek, elejtetni szándékolatik, s pedig annálkevésbé, mert ha ez valószínű, a városi tisztviselőkben minden munkaszerződés elölne.

Közvetlen, hogy a városi tisztviselőknek, kiknek hivataluk után semmi mellékjuttatás nem jár, fizetésük 1861-ben azon feltételeken állított meg az akkori képviselőtestület által a most is meglévő mértékben, hogy a régi hazai törvények, különösen bírói, a tabularis instructio szerint járandnak el, s így munkájuk után, fizetésükön kívül, magánosoktól is napidíjak s egyéb taxák czimzén tetemes bevételeik lesznek, a minthogy ezek kezdetben tetemes meg is voltak, míg felsőbb helyről be nem tiltattak, s az osztrák processuale és instructioi szerinti eljárás, melyek a bevételeket meg nem engedik, meg nem rendeltetett.

E kilátásban volt mellékjuttatás megszüntetése után maradt csekély fizetésért azonban becsületes szolgálatot többé várni sem lehetett volna s a fizetést okvetetlen feljebb kellett volna emelni.

Átlátta ezt az előbbi kormány is, azért még 1867-ben megrendelte az akkori tanács és esküdt közönségnek, hogy különösen a törvényesek, melynek teendője az egész államra kihat, s melynek mikénti beállítását előtte közönyös nem lehetett, alkalmas személyzettel s egyszerűen illő fizetéssel lássa el, vagy ha ezt a város vagyoni állása meg nem bírná, jelentse ki, hogy mely ágát bírja az igazság kiszolgáltatásának fizetni, hogy annak költségeit, melyet a város hordozni képtelen, az állam vegye át.

E kormányi rendeletnek lett annyi hatása a tanács és esküdt közönség előtt, hogy tisztviselőinek, egy általa készített terv szerint, nagyobb fizetéseket határozott meg, de határozata foganatosítását attól tette függővé, ha az államtól az igazságszolgáltatás költségei átvétele által ránehezedett nagyobb teher elhordozásában segédkeztek.

E kérdésben történt hosszas fel- és leiratok után tetetett is a kormány részéről intézkedés, hogy a törvénykezési költségek könnyítésére adassék évenként bizonyos államsegély a városnak, a mint hogy ma is adatik, de hogy mi történt a subventióval, mely főleg a törvénykezési költségek pótlására adatik, bár hiszem, hogy el nem vesztették, nem tudom, annyi igaz azonban, hogy a tisztviselők fizetése csak a régi maradt, s ha most a célba vett s már közbeszéd tárgyává vált fizetésjavítás, melyre már mindenki számított, újból elmarad, a munkaszerződés bizonyosan meg azokban is elfojtja, kik éveken át remélve, az eddigi csekély díj mellett szolgáltak; de hogy egy állomásnak halál, vagy bárminő véletlen általi megüresedése esetére arra alkalmas, tiszta szándéku egyéniség még ezután is ajánlkozzék, várni nem lehet. Mert ha tekintetbe vesszük, hogy 1848 körül egy kárpás napi bére étellel 10 kr, vagy is 16 o. é. kr volt, most pedig 60 o. é. kr, tehát éppen négyszer annyi, s ugyan ily arányban áll minden élelmi, vagy iparcikk ára, mégis a tisztviselők fizetése, mely p. o. egy tanácsosnál 400 frt, vagy o. é. 420 frt volt, most pedig o. é. 650, alig 50%-el emelkedett, akkor, midőn a királyföldön 1200 frt egy tanácsosi fizetés, nem kézzel fogható-e, hogy ezeknek fizetésükből előbbeni társadalmi állásukat megtartani teljes lehetetlen s mulhatlanul alá kell sülyedniük. Ily kilátással azután kinek lehet kedve a városi szolgálatra. Ebből magyarázható meg, hogy a lefolyt választásoknál mily csekély volt a valóban képzett és jellemes concurrenciák száma a betöltött tiszti állomásokra, s kénytelen volt a közönség az állomásokot vallani, ha az igazat, ez részben sokkal gyarlóbb személyzettel betöltött, mint minővel óhajtott volna; azért is nem esoda, ha némileg lassan és rosszul kezelődnek az ügyek, sőt, ha olykor egyesek boszuvágyból a rájuk ruházott bizalommal vissza is élnek, mert a szükség rosz tanácsadó.

Ez okból fontolja meg a t. képviselőtestület, hogy nem kegyelem az, ha tisztviselőinek illő díjakat ajánl meg, mert ezáltal csak is igazságot szolgált nekik, s ha azt töltik megtagadja, csak a közügytől vonja meg a szükséges támogatást, s maga hozza tisztviselőit azon helyzetbe, hogy állásától tisztességesen megmenekedni első gondjának tartsa, addig is a legkevesebb a mire kész, hogy mellékfoglalkozással — mi mindig kötelessége részbeni szükségletre hiányzottat kiszerezni, míg ellenben akad elég olyan is, ki azon töri fejét, mikint hasznosítsa az igazság rovására is silányan jövedelmező állását, csak hogy megelhesen. Ezáltal terjed azután a romlottság, melynek következtése a nép bizalmának csökkenése, a hatóságok s azok személyzete iránt, hogy pedig ez mire vezet, mindenki tudhatja.

Ázért hát, ha a város pénztárereje megbírja, ne késlekedjék tisztviselőinek a méltányos munkadíj megadni, jelentse ki azt határozottan s juttassa a kormány tudomására, mely bizonyosan segítend a bajon, de ne nyisson szűkkeblűség, vagy bár jó szándéku biztatás és halogtatás által maga tét a demoralisatióra; ne koczakáztassa az igazságszolgáltatást, mert ezáltal már nemcsak a város, de az egész haza jólléte és biztonsága lesz veszélyeztetve.

Lapszemle.

A királyföldi reformokat illetőleg újabban reformjavaslatokat találunk a „Kron. Ztg” legújabb számaiban. Az I-ső cikk történelmi viszonyok felvilágosítást kezd, kimutatván, hogy régen is „Dumviratus” állott a szász nemzet élén: a székely tartomány királybírája (Comes nationis), ki egyszerűen tagja volt a fejedelmi tanácsnak, és a tartományi polgármester (Consul); mindkettőt a kiváltságolt székváros N.-Szében választá — a comes azonban, a szászok bevándorlása óta gyakran a király nevezte ki. A városban a polgármester, a vidéken a királybíró volt az első személy s az ügyeket ugy oszták fel egymás közt, hogy a királybíró a politikai és igazságszolgáltatási — a polgármester a gazdasági ügyeket vezette; az utóbbi elnököl az egyetemben, előterjeszté az ügyeket s végrehajtá a határozatokat, de a comes ellenörkö-

dése alatt állt, az „1698-iki Constitutiones et Statuta reipublicae Cibiniensis” 56 ik §-e értelmében előlegesen közöltetvén a kiadványok a királybíróval.

E történelmi alpra fekteti cikkirő a jövőre szóló reformjavaslatait.

Az igazságszolgáltatás ez idétt — nyomd — el van választva az egyetem teendőitől, s kell, hogy az ezutánra is ugy maradjon; hogy a comes a n.-székelyi főbíróválasztás elnöke, ez nem egyéb pusztá czimzél. Az állami pénzügy, mely egykor egyszerűségében a tartományi polgármester által kezeltetett — jelenleg külön pénzügyi hatóságok kezében van. Végül külön választva az egyházi ügyek is a politikai intézményektől. E szerint tehát az öszmunicipium hatáskörébe ma csupán a szászöld politikai közigazgatásának teendői tartoznak, egyfelől az államkormány rendelkezéseinek végrehajtója kell hogy legyen, másfelől általa képviseltetik a helyhatóság önkormányzatát. Cikkirő szerint a dumviratus képezhetné az állam és helyhatóság közti szükséges kapcsolatot: a comes lenne az államhoz vonzó erő, a polgármester az egyetem élén képviselné az önkormányzatot óvó intézményt, s e kettőnek közrehatása egyeztetné össze a kölcsönös érdekeket.

A comes a kormányt képviselné őt illetvén meg a főfelügyeleti és ellenörködési jogok egyeteme, miert is a kormány által nevezetnének ki. Elnökölhetne ugyan az egyetemben is, de talán czéleszerőbb lenne, ha abban csak mint a kormány képviselője jelennék meg s az univertitás koronként maga választaná meg elnökét. A comes jogai közé tartoznék az egyetem határozatait felfüggeszteni addig, míg a kormány erre vonatkozó rendelet leérkezne. A comitiatusban, mely a szászöld közigazgatását vezetné, az államot illető ügyek szönyegre kerülésekor a comes elnökölne; rendszeren azonban a polgármester lenne a comitiatus elnöke, azaz a „Sachsenland” közigazgatási vezértisztviselője, kit a nép választana.

Cikkirő nézete szerint, a comitiatus olyképp lenne átalakítandó, hogy ő vezesse a szászöld egyetemes közigazgatását, mindazokban, mikről eddig a gubernium és ispáni hivatal rendelkezett, mennyiben e teendők összpontosítása ma korszerűnek talátatnék; így a comitiatusnak kettős hatásköre lenne: működne mint végrehajtó közve az államnak, s életbe léptetné az egyetemnek, a szászöld közigazgatásának határozatait. E szerint az egyetem tanácskozó és határozó testület lenne a helyhatóság ügyekben s a nemzeti vagyont illetőleg; e felett az ispánság által végrehajtandó államügyek felől is értesülne s bírna e tárgyakra nézve felirási joggal.

Ily rendezés mellett a comes valódi kormányközvegé lenne; a tartományi polgármester pedig vezetné a közigazgatást; az egyetem pedig népies álláspontra helyeztetné, s nem állana a comes vagy a polgármester gyámkodása alatt, hanem mint képviselői közgyűlés és ellenörködő közve működne őt illetvén meg a helyhatóság szabályok alkotása is. Cikkirő szükségesnek véli azt, hogy a helyhatóság körben is különválasztassék a képviselő a közigazgatástól, a minek hiánya eddig sok bonyodalmat okozott.

E javaslatokból — cikkirő nézete szerint — az következnék, hogy a szabálypontok nyomásától megmenekülének, s a jelent össze lehetne kapcsolni a történelmi alappal t. i. az ősi dumviratussal, melynél fogva a kormány követelményei kielégítettének a szászok közt saját közvegé képezvén a kinevezett comes, — de a szászok jogos igényeinek is elég lenne téve biztosítottván a helyhatóság önkormányzat, a közigazgatásban épp ugy, mint a helyhatóság szabályok alkotása körül.

Jövő alkalommal az „öszmunicipium”-ról szóló II-ik reformjavaslati cikket fogjuk megismertetni.

A francia sajtó az első magyar államköltségvetésről.

(Folytatás és vége.)

Mintán Cochut úr a magyar budget adataihoz mérve Magyarország viszonyait igen kedvező színben bemutatta s mindenben oda nyilatkozott volna, hogy Magyarország saját erejéből képes fedezni szükségleteit és hogy gazdasági jövője biztosítva látszik, így folytatja érdekes cikkét: „Föl kell deríteni, hogy Magyarország életképessége mennyire függ egybe Európa általános érdekeivel, s mennyire távolítja el a háború lehetőségét. Mióta az osztrák állam csoportozata mindkét oldalról saját kezeléskül alá veték ügyeit kezelték, csak önmaguktól függ, a kezelésben takarékoságot, megfelelő ellenörködést és nyugodt megfontolást idézni elő és fenntartani, s azóta a kétkezdés, bizonytalanság helyett bizalom helyezkedett a jövő iránt. Mindenekelőtt a nyilvános pénzügy-óri dolgok hoztattak egyensúlyba. Sokféleképp elmondható, hogy a magyar nemzet elhatározta megfontolni azon állítást, mintha képtelen volna bekérezni működni. Oly nagy mennyiségben folynak be Magyarhonba az idegen tőkék, hogy némely magyarok kizárólagos hazafisága megijed, s azonnal törvényjavaslatot adtak olyat, mely az ingatlanoknak

Magyarban idegenek általi megvásárlását nehezi, és melynek elfogadása csak panaszokra adhatna okot. A rögtönös emelkedés, a szokatlan jólét, kellett, hogy mély hatást gyakoroljon az észlelőkre: Csehországban és Galiciában hasonlóképp tökéletes autonomia kiáltott ki. Mindezen az alkotmányos kormányformák életbeléptetése óta alkalmazásba vett tervezetek, s ébresztet remények, hogy teljesebbé mehesse, kerülhetlenül a békét föltételezik. Magyarországra nézve most a háború az ügyilkossággal volna azonos. Ha Magyarország nem akar háborút, úgy paralyálva vannak a bécsi udvarnak minden netán hadi készletei, — Ausztriának valószínűleg semlegessége föltétlenül mellőz minden európai zavarokra vonatkozó aggodalmakat.

Tovább haladva előre cikke folyamában, Cochut úr azt állítja, hogy Ausztriának mozgalmi Európára nézve sokkal is figyelemre méltóbbak, mint azok, melyek északi Németországban a Hohenzollern-ház javára tételnek. A habsburgi ház kormánypálcájára alatt élő népek csak egy föltételezett béke után sorárogatnak. S ezekről így ír:

„A köztársasági eszméknek sem elemeit, sem fogalmait nem bírják, nem törekednek dynástiát változtatni. Örömmel fogadják el a habsburgi háznak sarjadékait uralkodóknak, de csak azon föltétel alatt, hogy az alkotmányos kormányzat folytonosan fenntartassék és a fejedelmek kormányozzon, de ne uralgon a népek fölött.“ Ha a habsburgi ház örökösé elhatározza föladatát ily módon fogni fel, úgy — mondja cikkez — békében él, egész világ tiszteletét érdemli ki, hatalmát halhatatlanná teszi és egész Európa haladásának épp oly ténydús szolgálatot tesz, mint a brit nemzet királyja. Mintán szerző hozzá tenné, hogy absolutismus után irányulni oly merénylet volna, mely mind a két koronát kockára tenné ki, imigy folytatja:

„Tekintünk egy kissé mélyebben az osztrák-magyar alkotmányba. Tegyük fel, hogy a bécsi udvar titkos kabinetjében egy államtény volna elhatározva, és hogy e határozat kivitele, fegyverfogás tüzetett volna ki. A hadsereg úgy, a mint ma áll, ilyesmire nem elegendő — pénz és nagyobb sereg kívántatik. S mi történék? Mindenekelőtt a fejedelmek mindkét népképviseléssel értekezni kellene a háború elve fölött, arról azokat mindekelőtt értesíteni kellene. A költségek megosztása, az újonczok kiállítása iránt a delegatiónk által kellene intézkedni. Mind a magyar, mind az osztrák országgyűlésben eddig lefolyt vitaközlések eléggé megmutatták, hogy ezen mindkét ország népképviselése nagyon is ellene van minden újabb terhek elvállalásának. Mindkét rész azon nézetben van, hogy már eddig is túlságosan sok tétellett, és ha tétellett áldozatok, eddig csak azért hozattak azok meg, hogy a kiegyezés, mely az újabb rendszer alapja leendett, ne hoztassék zavarba; — de ha a kormány még újra és új áldozatokat kívánna, az elhárított ellenkezések aligha kétszeres erővel nem élednének föl.

„Magyarország, hogy a multnak azon politikájával, mely oly keserű gyümölcsöket termelt, felhagyjon, nehéz kötelezettségeket vállalt magára; ha új költségekbe egyezzen bele, új hadiköltségeket fogadna el, úgy egész pénzügyi rendszere, mely eddig még csak csupán elméletileg áll, halomra dőlne, a csak most megállapított s hitelesített gazdasági tervezet széttépetnék. Az osztrák örökösödési tartományokban az ellenállás semmivel sem lenne kisebb, az érdekeknek és törekvéseknek némi hasonlatosságát éppen nem lehet tagadni.“

Kimutatva továbbá Cochut úr azt, hogy Ausztria lakosai a háborús vállalatoktól semmi jót sem várnak, legfeljebb a mult állapotok visszaidézését, mely őket szerencséséssé éppen nem tetheti, következésképp végzi cikkeit:

„Szabadságuk lényeges föltétele a béke s az új szervezkedés számos eszközűt nyújt nekik a békés ellenállásra minden háború ellen. Minden oda mutat, hogy szilárdan és komolyan elhatározták, miképp minden jogaikkal élni akarnak. Mindazon politikások s hadmesterek, kik Ausztriával nagy tervek iránt kötendő szövetségekre számítottak, oly emberek, kik tiz év óta alusznak és álmodoznak. Azon nagyzerű vátozás, mely az osztrák birodalomban minden nagyobb lármá és zavarkodás nélkül megtörtént, s mely sokkal is nagyobb borderővel bír, mint bármily vérengző forradalmak, legnagyobb részben azon államférfiak munkája, kiknek Magyarország jelen függetlenségét köszöni. A tanulmányozás, melyet az éppen kéznél levő magyar költségvetés föltött tettünk, feljogosítanak bennünket hinni, hogy az eredmény a legártóssabb leend.“

Mielőtt ismertetésünket beagnók, fel kell kérnünk a „Concordia“ Pesten megjelenő román lap t. szerkesztőségét, bármily megtisztelva is éreztük magunkat, mint afféle kezdő journalisták, azért, hogy a Laveleye-féle cikkről közölt ismertetésünkben részleteket becses lapjába felvenni méltóztatott, sziveskedjék jövőben nekünk az általunk fordításban közölt tételt, hanem arra tett megjegyzéseinket is közölni; vagy ha ezt tenni nem akarná, ez esetben szerkesztősége egyik-másik tagjával, azt az eredetiből lefordíttatni. Megemlítettük már akkor is, hogy valamely fontos nyilatkozatból csupán rész-

leteket véve ki, a legtevésebb nézet terjesztésére is lehet bizonyítékokat szerezni; ugy látszik, hogy jelenleg a „Concordia“ szerkesztőségének, a ropant 70—50 milliónyi számok nyakunkba zúdítására volt szűksége s ezért közölt — sajnos, hogy mi adtunk erre alkalmat fordításunk által — Laveleye ide vonatkozó tételét. Megnyugtatóra a t. szerkesztőségnek azt is tudathatom, hogy az idézett cikkben a románokról sem számarány, sem egyéb tekintetben említés tevé nincs; s ez bízottleg onnan van, mert az eszes francia publicista nemcsak hogy nem lát minket a román tömeg által fenyegetve, sőt épp ellenkezőleg mind a magyarokra, mind a románokra nézve egyaránt fenyegetőnek tartja, a 70 milliónyi szláv — s 50 milliónyi német népért.

Butyka Dezső.

Belföldi szemle.

(K.) „Tagadod a létezőt, mert kimondtad e szót „nem hiszek“ és ezzel a szóval tetszel te magadnak nagyon és nem gondolkodól egyébről, csak arról, hogy ezzel a szóval milyen bölcs ember lettél te, s milyen rövid elméjű az, kinek másforma hite van, mint tenéked. Pedig ha észlelődséid másfelé is kiterjednének, ha megfontolnád a csillagok magasságát, a tenger mélységét, ha meghallgatnád a vihar zúgását s figyelembe vennéd néma csöndjét az éjnek, ha rágondolnád mindezekre, melyek mind ő róla beszélnek, átláthatnád, hogy nem a te elmédben lakozik az igazság.“ Így szól hajdan Plátó egy atheistához.

Régen volt az mikor a régi bölcsök beszélgettek, de éppen azért voltak olyan híresek, mert az, a mit mondtak, soha el nem avult; örök időkre szólott.

Valjon egy kis variációval nem ugyanezt lehetne-e mondani azoknak, kik kétségbe vonják a deákparti politika észlelődségét s tagadják, mintha valamit eredményezett volna.

Ne resteljék csak visszapiantani azon időre, midőn még nem hirdetének lobogóink a felelős magyar kormány kinevezetését.

Ki meri állítani, hogy nemzeti létünk nem hasonlított a letarolt mezőhöz, melyen nem lehet fölfedezni semmi életet és ki tagadja, hogy belügyeinken széttekintve, nem láttunk más mozgást, csak azon gyárakét, hol a nemzeti létnek szánt rabbiinosek óriási tömege készült?

Alig mult egy éve az átalakulásnak s mindentitt pezseg az élet. Egymást érik az ország felvirágzására célzó intézkedések, melyek ha nem mind olyanok, minőknek egyszerre látni szeretünk volna, de mindenesetre oly alapot képeznek, honnan bátran elmondhatjuk Széchenyivel: „Magyarország nagy lesz.“

Hogy ez intézkedések megtörténtek és folyamatban vannak, ezt csak az tagadhajta, ki nem kísérté e nevezetes fejlődési korszakot kellő figyelemmel, vagy mert kimondta e szót: „nem hiszek“ és tetszik magának ezzel a szóval nagyon.

A szellemi nyereséget kimutatni talán fölösleges is; s a mi az anyagot illeti, arra a többi közül most csak egyetlen egy körülményt említnék fel, mint jótékony mozgalmaink legkiválóbb bizonyosságát; s ez, hogy a közlekedési miniszterium, fennállása óta, körülbelül 50 engedélyt adott vaspályák építésére. Az országgyűlésileg már helybenbogyott s részben ki is épített, épülőben lévő vagy később építendő vonalok hossza közel 300 mérföld, melyek két év alatt mind átadtnak a forgalomnak, mire más különben évtizedek alatt alig lehetett gondolni.

Örömmel tapasztalhatjuk továbbá, hogy Erdélyt illetőleg is lelküdvé látszanak lenni az akadályok, s a teljes átalakulás küszöbén állunk, mire, hogy a hol csak lehetett, eddig is voltak téve intézkedések kétségbe vonni nem lehet.

Az országgyűlés jelenleg a kijavított honvédelmi törvények felett vitáz. A tárgyalás, mint látszik, még hosszasan fog tartani, mert hiába, véreben van a magyarnak, hogy szeret szónokolni. Angliában, mint írták, a parlament 3 hó alatt talán 24 törvényezikket alkotott meg, mert nem volt oly bőbeszédű szelős-baloldala mint nekünk; pedig aligha nem nagyobb hazafiság volna sietni, mint akadályozni, mert még nagyon sokat várunk, s nem annyira a szónoklat virágait, mint a tényeket keresztek.

Itt éppen helyén találjuk megemlíteni, hogy az e javaslat föltötti vita alkalmából egy magyarfaló panszláv lap, a „Narodny Pokrok“ Magyarországon levő pártfeléhez szólva, ajánlja a baloldal programjának támogatását, „mert — ugymond — ez az a vésteljes szabadság-játék, mely mellett mi boldogulhatunk.“

Téhat borzad attól melyet a kormány előterjesztett, mert belátja, hogy igaza van Perozelnak, midőn ebben oly alapot lát, mely idővel képes leend Magyarország állami önállóságát biztosítani.

E törvényjavaslat után valószínűleg az idej költségvetés kerül tárgyalás alá, s erre vonatkozólag azt olvassuk, hogy a Deák-párt mult hó 30 án értekezletet tartott, melyben a pénzügyminiszter előterjeszté, hogy az ez idej budgetre nézve törvényjavaslat volna a ház elé hozandó, hogy a folyó évre előirányzott költségvetési tételek a pénzügyi

bizottság által tett módosítások szerint minden vita nélkül fogadtassanak el, miután az év előhaladottsága miatt a javasolt változtatások gyakorlati értéke elenyészik, ha az év nagyobb részének lefolyta után lép érvénybe. Az értekezlet helyeselte az eszmét, hanem előbb a pénzügyi bizottság munkáját akarja ismerni. E szerint az valószínűleg nem sokára a ház elé terjesztetik s aztán en bloc elfogadtatik.

Egy másik újabb s igen érdekes esemény, mit regisztrálnok kell, az, hogy: magyar államférfiak és lengyel államférfiak között, mint a „Czas“ írja, komoly alkudozások folynak Galiciának Magyarországhoz csatlakozása érdekében. Végül megemlíttük, hogy a lengermi demokrata társaság programjának 5. pontja így szól: „Tekintve az érdekek közösségét, ohajtjuk a legbarátságosabb viszonyt a magyarokkal.“ Hozzá tesszük, hogy egy dr. Smolka által hirlapokban közölt levél szerint az augusztus 16-kán tartandó lengyel ünnepeken Zúrichben Klapka, Perczel, Podmaniczky és más kitünőbb magyarok részt vevendek.

Elég czáfolata ez is azon állításnak, mintha a jelen politika a birodalom minden nem német nemzetiségét ellenségnökké tenné; de megczáfolja ezt egy szerb lap a „Napredak“ közlekedési száma is, mely a szerbeknek a magyarokkal egyetértést köti szívökre. A kik ellenségeink, bizony, aligha azok nem maradnának minden körülmény között, ha csak suprematijukat el nem ismernők, erre pedig csak nem gondol a szelős legszelősbike sem.

A lehetőleg igyekezzünk feltüntetni a tényeket, melyek a deák-parti kormány hasznos működésére, folytonos előre törekvésére vetnek világot; s ki rohamosabb intézkedéseket várna annak azon képviselővel felelünk, ki egyik baloldali czáfolva, a római történelemhez nyult, s viszonyainkhoz a Fabius és Varro esetét idézte, midőn a Hannibal elleni hadjáratban előbbi óvatos harcokat ajánlott, míg Varro esztelentül magával ragadta az államot és a cannaci gyászhoz vezetete.

Óvakodjunk a Varrokat követni.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése július 29-kén.

Tinku Á.: A n.-szébeni állagymnasiumban van egy Dier nevű tanár, kit ugy látszik, a gondviselés arra szánt, hogy a magyarismus terjesztése ürügye alatt hivatalában valamint azon kívül is, botrányokat, erkölcselenségeket követhessen el. (Zajos felkiáltások: ez nem tartozik ide!) S ezen botrányt okozó eljárásban a kormány által nemcsak hogy nem gátoltatik, sőt inkább elősegítetik, valószínűleg azon téves feltevésben, hogy a magyarismus terjesztése még ezen az uton és azon is, t. i. az erkölcsiség rovására történhetik. (Nagy mozgás.) Hogy a t. ház meggyőződhesék erről, bátor lesznek ezen Dier nevű tanárnak multjából némely mozzanatot felhozni. (Zaj, felkiáltások: Ez nem szűkséges! Ez visszaélés. Ezt nem lehet tlni!) T. ház! én nem indokolhatom másképen interpellatiónkat, ha nem hozok fel tényeket. (Eenyire nem mehet!)

1859-ben volt fegyelmi kereset indítva ellene azért, hogy a tanuló órákban egy nőt meggyalázt. (Zajos felkiáltások: Rendre, Rendre! Ez a képviselőt megbélyegző eljárás! Forduljon ezzel a miniszteriumhoz, de ne itt adja elő.)

Elnök: kérem a t. képv. urat, méltóztassék a ház méltóságát szem előtt tartva, illő tisztelettel szólani. (Helyeslés.) Ne gunyolja a házat, hanem teljesítse kötelességét. (Zajos helyeslés.)

Tinku: T. ház! Bocssássanak meg, már mondom, hogy a tárgyhöz nem szólhatok, ha ezeket nem hozom elő. A kormány kedvezett ezen tanárnak, és én oly tényeket akarok felhozni, hogy bebizonyítsam, hogy a kormány igazságtalanul járt el. (Ez nem tartozik ide.)

Elnök: (Csenget.) Tessék az interpellatiónat benyújtani, a kormány arra felelni fog.

Tinku: Bocssássanak meg, ha az iterpellatiónhoz sem szabad szólani (igenis szabad szólani, de nem ily modorban!) nem fogok szólani és az interpellatiónat sem terjesztem elő; de kérem tudomásul vétetni, hogy nekem szólani nem volt szabad. (Zajos ellenmondások, fölkiáltások: A szólás-szabadság se neki sem akadályozza, de ne ily modorban szóljon.)

Elnök: Tessék az interpellatiónat indokolni azon isztelettel, melyet a ház méltósága megkíván, és melyet a ház iránt tartozik. (Élénk helyeslés.)

Tinku: Én tisztelettel viseltem akkor, mikor tényeket felhoztam, én nem fábrilkáltam ezen tényeket, hanem elmondtam a mint van.

Ezzel benyújtja interpellatiónat.

Bónis Sámuel: T. ház! Nincsen semmi szán az interpellatióna, hanem minntan az azt beadó képviselő ur azt méltóztatott nyilvánítani, hogy a ház őt ki nem hallgatta, erre bátor vagyok neki azt felelni, miszerint ebben a házban még eddig szólás-szabadsággal mindenki élhetett; (Ugy van!) hanem ez a ház megkövetelheti minden egyes tagjától azt, hogy a ház méltósága iránt illő tisztelettel viseltesék; (Élénk helyeslés) megkövetelheti mindenkiőt azt, hogy midőn jöjgával él, akkor a ház szabályait tiszteletben tartsa. (H helyeslés.) Tinku Ábrahám szabadkodik az ellen, mint-ha ő a ház méltóságát megsértette volna. Ezzel az ülés elszlott.

A képviselőház ülése július 30-án.

A szentesített törvényezikkek felolvasatván, kihirdettettek s ugyane végeft át fognak vitetni a főrendekhez.

Tinku Ábrahám szót kér, hogy egy tegnapi a házban elkövetett tévedését jóvá tegye. Ő ugyanis nem bírván a magyar nyelvet, tegnapi interpellatióna alkalmával oly kifejezést használt, mely csakugyan nem illő; ő nem egy nő meggyalázásáról, hanem legyalázásáról szól. Ezt kéri tudomásul vétetni.

Berzenczey László a közlekedési miniszteriumhoz intézett egy interpellatiónat a nagy-várad-kolozsvár-brassó galaczi vasutnoln tárgyában. Interpellatióna ki fog adatni a miniszteriumnak.

Napirenden volt első sorban Miletics Svetozár indítványa.

Következett a védelmi törvényjavaslatok általános tárgyalása.

Felolvasatott a központi bizottság jelentése s Madarász és társai határozati javaslata ezen tárgyra vonatkozólag.

Madarász József a szószékre állt, onnan szólott legelőször a tárgyhöz. Többször nagy derültséget okozott akrobata logikája, s folytonosan derült volt maga is. Az ember nem tudhatta azt, hogy komolyan beszél e, vagy érzi maga is azon nevétséges helyzetet, melyben mozog. Az előterjesztett törvényjavaslatokat a háromszáz éves bécsi törekvés culminatiónjának állítja. Nem egyéb az Kollonics jelszavának teljesülésénél: Koldusá és rabbá tesszem Magyarországot. Általánosságban nem fogadja el a törvényjavaslatokat, s indokolja az általa s társai által beadott határozati javaslatot.

Madarász után Perczel Mór szólott. Figyelmet kért beszéde elején és figyelemmel hallgatták végig. Most, midőn látja teljesültét annak, a miért egész erejével küzdött, bevégeztnek tekinti missiónját. A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat őt sem elégíti ki, de azért, mint alapot, egy jobbbhoz elfogadja.

Perczel beszéde oly hosszú volt, hogy egy más szónokot alig hallgatott volna már ki türelemmel a ház. A tárgyalás folytatása tehát holnapra halasztatott.

Bányászgyűlés.

Abrudbánya, június 16—17. 1868.

(Folytatás.)

Mindjárt a gyűlés kezdetén az arra megjelent tagok összeírásánál felszóllalt egyik bányabirtokos, mondván: hogy a gyűlés tagjai illetékességének meghatározása és megállítása végett egy bizonyos szabályt kellene kitűzni, miszerint azok, kik nem bányabirtokosok, vagy ha azok is, de bünyefenyítő kereset alatt vannak, e gyűlés tagjainak fel ne vétessenek. E felszólalásra helyesen irányzott feleletet adott T. D. úr, figyelemzetve előtte szólót, hogy: az előjogok ideje lejárt. Elnök hivatkóznán még a mult bányászgyűlést megrendelő leirat szellemére, mely a bányászat iránt érdeklettek is a gyűlés tagjainak kívánja tekintetűni ebbe megjelenésük esetében, hivatkozván arra, hogy e gyűlésnek sem joga, sem hivatása nincs, ideje pedig legkevesebb, arra, hogy a bünyefenyítő kereset alatt lehetők kikeressesse; ha pedig t. felszólaló úr lát és tud olyanokat, a kik sem nem bányabirtokosok, sem a bányászat iránt nem érdeklettek, vagy méltán bünyefenyítő kereset alatt vannak, sziveskedjék megnevezni a végett, hogy a gyűlésből eltávolásra felkérressenek, vagy legalább a gyűlés tagjai sorába be ne vétessenek; különben megnyugszik a gyűlés ama határozatában, miszerint az e végre gyűlésileg kinevezett 9 tagu bizottságnak üzszeirván a gyűlés megjelent illetékes tagjait, ezeknek névsorát jegyzőkönyvbe igtatás végett beszolgáltatassa.

Mi megtörténvén, felolvasatott: Scharschmidt György, cseréti kohónagy azon írásbeli indítványa, melyet mult évi augusztus hó 8-ról adott be a zalathnai gyűlésbe, miszerint tödvősnék véli és ajánlja a szabad aranyváltásnak — az aranyozási szabad kereskedésnek — betiltását, a végre, hogy ez által a nagyműrben elharapódzott aranylopásnak — sikasztásnak — mi főleg a kisebb bányászatra csökkentőleg hat, gát vettessék.

Ezen indítvány ellen számosan felszóllaltak, a legkézzelfoghatóbb okokkal kimutatván azt, hogy: az arany-monopolium mennyire nyomasztó vidékünk bányázletére s éppen a legeszigorúbb bányász-osztályra nézve, mindamelltt, hogy a legszigorúbb aranyegydárúság sem képes az aranytolvajlásnak legkevesebb is gátul szogálni. Ily értelemben velősrővidséggel szólottak a szabad aranyváltás mellett tktta Tóbiás Dénes, főtiszteleendő Bálint Simon és Gáll János urak; annak ellene egyedül Seder Rezső bányabirtokos úr emelt szót, állítván, hogy a szabad aranyváltás a tolvajságnak csakugyan lábot ad, és monopolium nélkül bányamegyének egyetlen egy jótékonyczélu alapítványa, az ugynevezett ne-bezék-alapítvány, melyből a bányamegyei orvosok fizetésüket nyerik a végett, hogy minden bányászt ingyen orvosi kezelésben részesítsenek, sokáig fenn nem állhat; mivel ez alap csakis azon négy-ötöd száztőlbelő gyűlhet, mely az abrudfalvi és verespataki kir. aranyváltókra a beváltott mennyiség arany után levonatik.

Vége elnök a szabad aranykereskedés mellett, úgy, miként még a múlt zsalathai gyűlésben is tette, kimerítőleg következőket mondotta:

1) A bányászletnek nagyobb piacot nyit a szabad aranykereskedés, s ez által a bányászok közvetlen hasznára van, mert az arany keresetebb a tehát emelhetőbb becsűvé válik.

2) A szabad aranykereskedés elfojtása által nemcsak az aranybányászlet oszlokként, hanem egyszerűsége a magánosok tulajdon joga is csorbulást szenvedne, mert azon esetben az arany keresetét és árát nem a tulajdonos, hanem a beváltó vagy szabadalmazott vásárló szabná meg; tehát a tulajdonos azt tetszése szerint el nem idegeníthetné, hanem aranyának utána csak bizonyos járandóság-gilletéket, de nem annak értékét, kapná.

3) A szabad aranykereskedésnek bármint korlátozása méltánytalan lenne az egész aranybányász népre nézve, mely az állam által reáért terheket éppen úgy viseli, mint a többi nem bányász osztály, mégis üzleti jogaiban inkább lenne korlátozva mint ezek.

4) Azon állítás, miszerint a szabad aranykereskedés elősegíti az aranylopást, meg nem állható és éppen nem elegendő ok arra, hogy az elnyomtatassék; ugyanis:

a) Tolvajás az emberek között mindig volt és van. Még a tizparancsolat is tiltá már a lopást! De soha sem jutott még egy törvényhozásnak is eszébe azáltal akadályoztatni meg azt, hogy a szabad adást-vevést, cserét stb. általában eltiltsa, s ezt csak bizonyos kiválókat engedje meg. Ha ezt tette volna a törvényhozás, akkor nemcsak emberi hivatásunkat akadályozta, hanem emberi méltóságunkat és formánkat letépte a butaság, vak-ság és rabszolgaság ama büntönébe zárt volna, mely nem csak a testet, de a lelket is megöli. Már pedig még a szentírás is azt mondja: „ne féljetez attól, a ki csak a testet öli meg; de féljetez inkább attól, a ki a testet és a lelket is pokolra vetheti.”

És vajon kik lennének ily veszélyes elvnek pártolói? bizonyosan azok, kik a világpiacán egymaguk akarnának a vásár-tárgyak becsűlő és egyszerűsége vásárlói lenni, a végett, hogy a közérdekek és jölet pusztló romjain szórják el az időtelenség magvait.

b) A tolvajás általában, tehát az aranytolvajás is, az ellene kiszabott és kiszabandó szigorú büntetések által akadályozható meg, ha ezek valóban az illető esetekben végre is hajtatnak. (Folytatjuk.)

NAPI HIREK.

A nemsokára városunkba érkező magyar történelmi-társulat fogadására kiküldött bizottság tegnapelőtt gyűlést tartott, midőn felvitaták a hatóságokhoz és egyesekhez írt leveleket, melyekben felhivatnak, hogy a történelmi és régészeti becsűlő tárgyakat az ünnepélyes alkalomra küldjék be. Szó volt a fogadás részleteiről is, de e felett megállapodás az alkalommal létre nem jöhött, a határozat a jövő gyűlésnek hagyatott fenn.

Az Erdélyben felállítandó ipariskolák ügyében véleményezésre hívta fel az okt. miniszter a kormányzókat, s ez szakfőnök nyilatkozatának meghallgatása után Kolozsvárt, Brassóban és Gyulafejérvárt fő-, M.-Vásárhelyt, K.-Vásárhelyt, Fogarason, Dézsen, Déván, Medgyesen,

Abrudbányán és Naszódon alipartanodákat javasol állíttatni.

A szamosújvári (déz-szathmári) vasút kiépítése céljából kővárvidéki főkapitány Ujlassy Miklós indítványára egy consortium van alakulóban, melyben résztvenni Kolozsvár, Beszterce és Szamosújvár is felszólíttatának.

Színházunkhoz a jövő téli színdény-re eddigelő szerződve vannak a következő kiválóbb tagok: Dalfy Lőrincz első tenor, Szabó Róza (Tannerné) első drámai énekesnő, Tanner István első bariton, Daray Karolin altistáné. A drámához: Szépné Mátrai Laura, Takács Ádám, Kovács Gyula, Egressy Ákos. Közlebb az egész társulat névsora közölhető lesz.

Hirdetmény. Miután nemes Tordamegye évnegyede képviselő bizottsági gyűlésének tartására jövő augusztus hó 25-dik napját tűztem ki, helyül pedig nemes Torda városát, melynek tárgyai lesznek: a szentesített törvények kihirdetése, hatósági átiratok és kebeles dolgok ellátása, erre mindazokat, kik, mint bizottsági tagok, netalán a megye kebelében nem laknának, figyelemztetni és megjelenésüket kérni szerencsém van. Torda, 1868. július 31-kén. B. Kemény György, főispán.

A „M. Polgár“ folyvást sürgeti az erdélyi kir. főkörmányszék folyvását, elvitelét. Hát nem látja a „M. P.“, hogy folyvást oszlik, mindennap viszik.

Reményi Ede, mint egyik pesti lapból látjuk, városunkba készült, hogy itt a hátszegi iskola részére hangversenyt rendezzen.

Mint Nagy-Szebenből írják, az eddig csak N.-Csűrön pusztító járvány, a vérhas, oda is átsapott, s már sokan fekszenek benne.

A magyar orvosok és természetvizsgálók idei nagy gyűlésüket — mint még jelentettük — f. hó 24. és 29-ike között Eger városában tartandják. A beküldött előrajzból kiemeljük a következőket: a) Az igazolási-jegygyel ellátottak, úgy menet, mint jövet, csak felét fizetik a vasúti díjnak. b) A rendező-bizottsági gondoskodott a vasúton kívüli jutányos továbbszállításról is. c) Egerbe megérkezve mindenkinek a városnál kell igazolási-jegygyel jelentkeznie, hol beírják a felvételi jegyet nyer. d) A felvételi jeggy elomutatása mellett a nagy gyűlés minden mozzanataiban részt vehetni. e) A beiratás aug. 21-től 23-ig történik. — Kolozsvárt igazolási-jegy váltható orsz. főorvos dr. Pataki Dániel úrnál 6 fnt letétele mellett.

Érdekes régiséget fedezett fel a maros-vásárhelyi főtanoda padlásán néhány összevisszakurkászó tanuló. Régi írás ez, melyet 1767-ben Tétsi Miklós a kollegium akkori „méltatlan Thecariusa“ rejtett az egyik keresztgerenda felső lapjába, fölébe széles zsinolydarabot tolván „peri et lege“ (nyisd fel és olvasd) felíratl. Közli ez irat a kollegium 101 év előtti előjáróinak és tanulóinak névsorát, s következő megjegyzéssel végződik: „még két helyen van valami monumentum a kórártásba betéve, az első van ezen sorban, a második ház fundamentomába egy kőbe bevágva; a második pedig ugyanezen sor 8-dik házában két ablaka közt egy cserfa lédában, ugyanott vannak még valami pénzek is, a melyekkel az időben él-tenek sat.“ Az iskolaigazgatóság az említett cserfa láda után kutatóván, azt csakugyan meglelte. Négy darab réz és 3 darab ezüst váltópénz volt benne s egy átnyirkosodott irat. A „Sz. K.“ igéri közlé-telét.

Megjelentek és beküldettek: „Századok“ a magyar történelmi társulat közlönye, szerkeszti Thaly Kálmán; második évtolyam. Továbbá „Egy parlagi eszme“ a népnevelés és önszegy fölött. Ajánljuk mindkettőt olvasóink figyelembe.

És megszáná az ifjut a lány“ sat. ily hangzik a nóta. Megfordítva is el lehet néha danolni. Egyik levelezőnk írja, hogy a női kitar-tás közlebbről korszort nyert: A lány szerette az ifjut, az ifju nem viszonyozta, a nő val-lott és kért, de a férfi értetlen volt, ekkor szeren-csétlen szerelme öngyilkossági kísérletre ragadta, s feje fölött már össze is csaptak a hullámok, mid-őn a segély megjelent. Az ifju most szerelmet érzett, s a dologhoz csakhamar köze lett a papnak is.

Mitől pár hónap óta méltán lehetett tartani bekövetkezett. Az irodalmat nagy veszteség érte: Tompa Mihály jeles költőnk múlt hó 30-kán meghalt.

A Beniczky-ügyben a „Hazánk“ után újabb mozgalmakat jegyezhetünk fel. Az országos honvédegyleti közp. választmány egy felhívást bo-csátott ki a honvédekhez, melyben elhatározván azt, hogy 1000 fnt jutalmat tesz ki annak részére, ki a rejtélyes eset megoldására biztos fonalat ad a hatóság kezébe, felszólítja az egész honvédséget, hogy ezen összeg előállításához járuljanak mind-nyáján, hogy az mielőbb együtt legyen. A külde-mények Dunovics Ernő közp. választmányi jegyző-be (kereseti út 69. sz.) czimzendők és pedig mi-előbb. — A „P. L.“ azon hirt közli, hogy a Be-niczky-ügyben újabb adatok merülvén fel, Benicz-ky Ödönnek hosszabb értekezése volt a helyettes főkapitánnyal, gr. Ráday Gedeon s Patay István-nal. Az értekezés alapját képező hírek olyanok, hogy azok közlételem nem tanácsos, csak annyit jegyezhetünk meg, hogy a nyomozások a legeré-lyesebben s a legkiterjedtebben folytatának — A „M. U.“ azon egyénre tette figyelmessé a rend-őrséget, ki Budán al-Eszterházy név alatt tartó-zkodott s néhány nap előtt eltűnt. — A Csernáto-nyhoz intézett levél egész általánosságban van tartva, azon hozzáadással, hogy Csernátony neve is azok közé van följegyezve, kik Beniczky sor-sára fognak jutni, ha meg nem változtatják az ügyben eddig követett magatartásukat. Mert, ugy-mond tovább a levél, a mi társaságunk hatalmas, „tagjai közül többen a képviselőház padjain fog-lalnak helyet.“ Ezen levél is a rendőrségnél van, hogy az az összehasonlítást megtegye más hasonló levelekkel.

„Magyar Ujság“-nál nagy baj van. A napokban a kormány ellen egy még a „M. U.“ ban is enbatalan durva modorban tartott czikk jelent meg benne; mire Simonyi, a szerkesztő, másnap kijel-enté, hogy e czikk tudtán kívül eszűzött be, erre aztán a munkatársak mindannyian beadták lemond-ásukat.

A selmeczi bányászati és erdészeti akademia tanyelve, mint tudjuk, eddig a német volt. A kormány gondoskodott most, hogy ezután magyar legyen.

Piotrowban az orosz kormányzó el-koboztatott a boltokban található minden oly gyu-fát, mely Pollák bécsi gyárából került ki, mivel neki a név: Pollák (lengyel) nem tetszett!

A Tunisy bey — a mint a „P. L.“ írja — a napokban utazott át Pesten kíséretével és e között hat nejével. Egyik szabó-czégtől ruhá-kat rendelvén mutatványul, nemzeti öltönyük any-

nyira megtetszett neki, hogy valami 30 darabot vásárolt és alkalmasint még többet is fog rendelni. Ez is nem remélt hódítás!

KÜLFÖLD.

Páris. A politikai körökben sokat beszélnek arról, hogy az itteni kabinet Belgium s Holland, sőt egy új versio szerint Svájc kormányával is szövetség kötése iránt alkudozik. A felhivatalos lapok utasítást kaptak, hogy erre vonatkozólag az eddigi abszolút tagadással hagyjanak fel.

Páris, jul. 25. A lennemezani tábor, a spa-nyol határokon, a napokban nyitott meg. A meg-nyitási ünnepélynél a tarbesi püspök is jelen volt, a ki ez alkalommal ott tábort szent-misést tartott. Az említett táborban a parancsnokságot Lorencez tábornok viszi, ki Mexikóban kitértette magát, ha-bár az expedíció első szakában szerencsétlenül járt Pueblánál, hol megveretett.

Párisban e napokban egy röpirat fog megje-lenni, ily czim alatt: „La monarchie constitution-nelle d'Autriche et ses lois fondamentales.“ A kölni lap szerint ezen röpirathoz az előzőt Beust báró írta (?).

A párisi „France“ azt jegyzi meg Usedom gróf jegyzékére, hogy Olaszországnak némileg igaza van, ha Poroszországra neheztel. Az utóbbi által előterjesztett terv Olaszországból nem csinált volna szövetséget, hanem vak eszközt.

Sokat beszélnek egy Francia- és Spanyolor-szág közt létrejött szerződésről, mely Napoleon császár elutasása napján volt aláírandó, s melyben Spanyolország 30,000 főnyi segélyerő kiállítására kötelezi magát.

A Belgium, Franciaország és Hollandia kö-zött közlebb kötendő szövetségnek — minden fél-hivatalos és hivatalos dementi dacára is — foly-vást szárnyal a híre. Niel francia hadtgyimnizs-ter a „Journal de Paris“ szerint kirándulásra ké-szül Belgiumba és Hollandiába.

Az angol közleptengeri flotta kiindult Maltá-ból, hogy az adriai tengeren czirkáljon. Áll pe-dig „Caledonia“ páncélhajóból 30 ágyuval, „Edu-y-mion“ csavargőzűsből, „Lord Worden“ fregatból 24 ágyuval, az „Entreprise“, „Rapid“ és „Cruizer“ gőzkorvettekből, végre „Psyche“ jelző gőzűsből. Az egész hajóraj legközelebb Triestbe megy.

Az Ausztria és Poroszország közötti közle-dés híre most konkrebb alakban merült fel. Mondják, hogy a porosz király, miként 1866-ban tette, az idén is Gasteinba megy. A florenzi ka-marában készített hadműködési terv semmi esetre sem mozdítja elő a két udvar közleledését.

Az angolok és oroszok összelitküzése Ázsiá-ban — mitől évtizedek óta tartanak — mindinkább közleledik. Az oroszok az utolsó hír szerint meg-szállták Samarkandot és Bokhara előtt állnak. Az emir még nem elegendett közvetlen ellenségeske-désbe Oroszországgal. Egy orosz proclamatio meg-tiltja az Indiával való kereskedést.

Belgrád, jul. 30. A porta köldöttje ma reggel nyújtja át Milán fejedelemnek a megerősí-tési okmányt. A metropolita, a kormányzó, a miniszterek, hatalmas képviselői jelenlétében, ötön az első polgárok közül szinte jelen lesznek.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

(244) 1-3

Kiadó nagy kőbánya.

Szucságban, a kolozsvári indóháztól 3/4 órányira az első állomás közleében, a vas-úti töltés mellett, a **legnagyobb kőbá-nya**, tágas kőfaragó-műhelyvel és felligye-lői lakkal, folyó évi november 1-től két vagy több évre haszonbérbe kiadó. Kolozs-vár és környéke épület-, emlék- és köfal-kőveinek jelentékeny részét eddig is e bá-nyából kapta; azonkívül Szeben, Székely-Údvarhely, M.-Vásárhely, Sz.-Régen, Torda, Beszterce, Zilah, N.-Várud és vidékeire is tétettek nagyobb megrendelések. — A ha-szonbérre teendő ajánlatot személyesen vagy bérmentett levélben elfogadja tulajdonos Sárkány Ferencz, Kolozsvárt, bel-farkas-utca 55 ik szám.

(245) (1-3)

Vendéglo bérbeadás.

Alvinczen a fűtőn nem messze az indóháztól Barcsay János ur ujonan épült vendégloje, mely áll: egy nagy terem, 6 szoba, konyha, kamara, 36 lóra istálló, szekér-szűrtől, nagy gyümölcsös és vete-ményes kerttel, egy vagy több évszere bér-be kiadó. Értekezhetni Alvinczen Nagy Pállal.

(242) (2-3)

Hirdetmény.

Tordamegyébe kebelezt Pusztá Szt. Király helységében gróf Teleki Gasztáv ur helyén, egy legújabb szerkesztett

UJ SZESZGYÁR

szabad kézből eladó. Az eladási feltételekről tudomást szer-zhetni az alóli tulajdonosnál Alkó-Fülén BARITZ SÁNDOR.

8547. 1868.

(235)

(3-3)

Hirdetmény.

A magyar kir. Pénzügy-Igazgatóság helyiségeinek 186⁹/₁₀-diki téli idényben leendő fűtésére 100 öl 36¹/₂ hasáb büfka szükségeltetvén, ezen a szükséglet beszo-lgáltatása ötletéből f. év augusztus hó 16-kára írásbeli ajánlatok által árlejtés ezennel kiiratik, oly formán, hogy az ebéli ezen magy. kir. Pénzügy-Igazgatóság-nál benyújtandó és a 10% bantapénzzel ellátandó ajánlatok, csak is a kijelölt fenn-ti nap déli 12 óráig fogadtatnak el.

A beszoigáltatás föltételei ezen pénzügy-igazgatósági irodában megtekinthetők. A magy. kir. Pénzügy-Igazgatóság. Kolozsvárt, 1868 július 22-kén.

NEM HIVATALOS

!!Bolt-nyitás!!

Alóliirt tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, hogy meg-válván Gajzágó István társamtól,

Kolozsvártt, főtér, a 163. sz. háznál

önállólág nyitottam ki ujonnan szervezett, legjobb kelmékkel gazda-gon ellátott

divatszövet-kereskedésemet.

Midőn ez alkalommal a több éven át irántam tanusított biza-lomért hálás köszönetemet nyilvánítani szerencsés vagyok, esede-zem a nagyrédmű közönség további kegyes pártolásáért, — igér-vén, hogy minden divat- és öltözékeművel gazdagon felszerelt rak-táramból a legpontosabban és jutányos ár mellett fogok szolgálni.

Öltönyök megrendelése és egyéb megbízások a leggyorsabban valósíttatnak.

(243) 1-3

Kolozsvártt, aug. 1. 1868.

Stritzki Antal,
divatszövet kereskedő.

(158) Csász. kir. szab. $\frac{1}{8}$ (8-10)

Korneuburgi marhapörölő

ló, szarvasmarba és juh számára,
42 és 84 kr.

Helyreporító folyadék

(Restitutions-Fluid)
lovak számára

Kwizda Fer. Jánostól Korneuburgban, 6 Fels. I. Fereucz József császár által
kivál. szabadalmazva.
1 üveg ára 1 fnt 40 kr.

Lókörom-kenőcs

cserepes, repedezett körom sat. ellen
1 szelence ára 1 fnt 25 kr.

Pata köz-por

a lópataköz rothadása ellen,
1 üveg ára 70 kr.

Sertés-por

fűtő-ne ellen, 1 göngy ára 63 kr. és 1 fnt 26 kr.

Kapható: Kolozsvárt: WOLFF J. urnál.
Szebenben: Zóbrer Fr.
Brassóban: Hesshaimer J. L. és A. urnál.
Gyertyánffy és fiai urnál.
Segesvárt: Teutsch J. B.
S.-Szent-Györgyön: Benkő és Csutak urnaknál.

Óvás. Hogy közönség hamisítványok megvétele ellen biztosítva le-gyen, kérjük csakazon üvegeket és göngyöket valódiaknak tekinteni, melyek a korneuburgi kereti gyógyszerár pecsétjét viselik.